

VU Research Portal

Verlos politici van het 'edict van Davids'

Manusama, K.M.

published in
De Volkskrant
2014

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Manusama, K. M. (2014). Verlos politici van het 'edict van Davids'. *De Volkskrant*, 31-31.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Verlos politici van het 'edict van Davids'

Kenneth Manu-sama is universitair docent volkenrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Volkenrecht

De discussie over legitimiteit van militaire interventies is te restrictief. Een toetsingskader kan recht doen aan het graduele karakter van legitimiteit.

De geest van de Commissie-Davids waart nog steeds rond op het Binnenhof. Terwijl we worden geconfronteerd met een imminente humanitaire tragedie in Kobani, Syrië, debatteert politiek Den Haag over de vraag of er een volkenrechtelijk mandaat is voor militaire ingrijpen. Sinds het rapport Davids uit 2010 staat het volkenrecht centraal in het buitenlands beleid en wordt in de politiek elke steun aan militaire interventies bepaald door magische term '(adequaat) volkenrechtelijk mandaat'. Dat klinkt nobel en in lijn met de grondwettelijke traditie om de internationale rechtsorde te bevorderen, maar maskeert de politieke én juridische realiteit.

In de geest van Davids groeide de

eis van een volkenrechtelijk mandaat uit tot Veiligheidsraad-fetisjisme: alleen de VN-Veiligheidsraad kan toestemming geven voor gewapend ingrijpen. Bij afwezigheid daarvan is in het geval van Irak anno 2014 de instemming van Irak ook een mandaat en levert Nederlands acht F-16's om het grote kwaad te bestrijden.

Elk debat over een alternatieve rechtsgrondslag voor optreden buiten Irak, zoals collectieve zelfverdediging van Irak, kan in Nederland niet op enige steun rekenen, anders dan in de VS. Nu na de yezidi's ook een humanitaire ramp lijkt te ontstaan in het Koerdische deel van Syrië blijven velen zich krampachtig en ongemakkelijk vasthouden aan de Veiligheidsraad. De afgelopen dagen barstte de strijd echter los tussen het edict van Davids en een ander concept, namelijk dat van 'illegaal, maar legitiem'; als een militaire interventie strikt genomen illegaal is, maar wel legitiem om redenen zoals humanitaire noodzaak dan moet het kunnen.

Dit conflict ligt al verstopt in het regeerakkoord: de regering wil voor militair ingrijpen een volkenrechtelijk mandaat maar sluit humanitaire interventie zonder mandaat niet uit. Dit compromis tussen de regeringspartijen staat nu onder hoogspanning. De VVD wil maar al te graag ingrijpen met of zonder rechtsgrondslag, maar laat die beslissing over aan het kabinet, terwijl de PvdA aan het Davids-adagium vasthoudt.

In het licht van het consistent falen van de VN-Veiligheidsraad inzake humanitaire tragedies wint de kreet 'illegaal maar legitiem' terrein. Meer dan ooit tevoren wordt er ook in juri-

Mensen slaan de strijd om Kobani toe vanaf een heuvel in Turkije.

Foto EPA

dische kringen weer gesproken over de legitimiteit van een buitenrechtelijk militair ingrijpen in sommige nijpende, humanitaire situaties, maar ook in gevallen als de Krim.

Het is wel in het belang van het volkenrecht dat humanitaire interventie geen rechtsgrondslag wordt, maar een buitenrechtelijke uitzondering blijft. Daarmee wordt het voortdurende belang onderstreept van het fundamentele geweldsverbod, terwijl de realiteit niet uit het oog wordt verloren. In gezamenlijke rapporten uit 2000 en 2009 steunden de Commissie voor Volkenrechtelijke Vraagstukken en de Adviesraad Internatio-

nale Vraagstukken de verder ontwikkeling van zo'n rechtvaardigingsgrond.

Deze rapporten geven ook een aanzet tot een procedureel toetsingskader, met onder meer de voorwaarde dat er eerst autorisatie van de Veiligheidsraad wordt gezocht. Dit is wat anders dan een lijstje van materiële voorwaarden waaronder militair ingrijpen mag plaatsvinden. Het gebruiken van een dergelijk toetsingskader doet recht aan het graduele karakter van legitimiteit. Het verhoogt de legitimiteit van de interventie want een militaire humanitaire interventie kan meer of minder legitiem

zijn. De inherente ambiguïteit en het risico op misbruik van het concept 'legitimiteit' kan met een toetsingskader worden beperkt.

De legitimiteit van de VN-Veiligheidsraad is tot een deplorabel niveau gedaald en de politieke realiteit heeft de Veiligheidsraad op een zijspoor gezet. Toch blijft Den Haag zich verschuilen achter het gebrek aan internationale consensus om een besluit te ontwijken terwijl Nederland een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van het volkenrecht op dit gebied. Ook dat bevordert de internationale rechtsorde. En laat de Koerdische Syriërs daar dan van profiteren.